

Kayyumiyet cilvesi insanda nasıl tezahür ediyor? Vahidiyet ve celal ile ehadiyet ve cemalin kullanılmasındaki hikmeti izah eder misiniz?

Allah'ın isim ve sıfatlarının iki tarzda ve iki tecelli mahalli vardır.

Birisi: Kainatın umumu üzerinde büyük ve azametli tecelliyatıdır. **Diğeri ise:** Kainatın bir cüz'ünde ve cüz'isindeki küçük tecelliyatıdır.

Kainatın umumunda tecelli eden o isim ve sıfatlar, çok azametli ve kibriyalı olmasından, okunması ve ihata edilmesi herkese müyesser olmuyor. Onun için Allah, o kainatın umumundaki Azametli ve Kibriyalı olan tecelli yazısını, herkesin rahat ve kolaylıkla okuyabileceği boyutlara indiriyor.

İşte, kainatın umumunda azamet ve Kibriya ile tecelli eden isim ve sıfatlarına **vahidiyet** denir. Onun küçük bir modeli hükmünde olan cüz'ündeki tecelliyatına da **ehadiyet** denir.

Vahidiyet: Külli ve umumi tecelliyattır. Ehadiyet ise, cüzi ve hususi bir tecelliyattır.

Bu hakikate, şöyle bir temsil ile bakabiliriz.

Mesela; büyük bir denizin üstüne, denizi ihata edecek kadar büyük harflerle kelime-i tevhit yazılsa, bu yazıyı okuyabilmek için, denizi kuşbakışı ihata edecek bir mevkie çıkmak lazımdır. Ama buna herkes tam güç yetiremeyeceği için, o yazıyı yazan zat, aynı manayı ve şekli ifade eden o yazıyı, denizin damlalarına da yazıyor. Böylece her nazar sahibi; o denizin umumu üstündeki yazıyı damlalar vasıtası ile okuyor. Sonra o denizin üstündeki haşmetli yazıya intikal ediyor. Yoksa, damla olmasa, o yazıyı okuması mümkün değildir.

İşte, deniz kainattır. O yazı ise; Allah'ın isim ve sıfatlarının tecellisidir. Damla ve üstündeki aynı yazı ise; kainatın umumundaki o tecellilerin cüzündeki tecellisidir. Deniz; vahidiyeti, damla ise ehadiyeti temsil ediyor.

Bütün nebatat veya umum çiçekler, vahidiyeti gösterir. Küçük ve tek bir çiçek ise, ehadiyeti gösterir.

Vahidiyet; azamet ve kibriyayı temsil eder; **ehadiyet ise,** cemal ve şefkati temsil eder.

Kayyumiyet; her şeyin Allah'ın kudreti ile ayakta durması anlamındadır. Yani atomdan ta galaksilere kadar her şey varlığında ve hareketlerinde hepsi Allah'ın

kudreti ile varlar ve onun kuvveti ile hareket ediyorlar. Allah bir an kudretini bu kainattan ve varlıklardan çekse, her şey yerle bir olup helak olur. İşte kudretin kainat ile olan bu münasebetine kayyumiyet deniyor. Bu sıfatın bütün kainatta tecelli etmesine **vahidiyet, yani celal ve azametli tecellisi** denir. Kainatın küçük bir modeli olan insanda tecelli etmesine de **ehadiyet, yani cemal ve rahmet tecellisi** denir.

Celal sıfatında azamet ve kibriya hükmederken, cemal sıfatında ise ikram ve şefkat hükmediyor. Dev galaksi ve yıldızların Allah'ın kudreti elinde basit bir taş gibi olması, onun büyüklüğünü hayretli bir şekilde bize nasıl gösteriyor ise, Aynı kudretin bir insanın mide ve böbreğinde aynı işlemi yani; kayyumiyeti göstermesi de, şefkat ve güzelliğinin bir tezahürüdür.